

Nr 20

Kungl. Maj:ts proposition till riksdagen med förslag till förordning om ändring i förordningen (1971: 50) om särskilt investeringsavdrag vid taxering till statlig inkomstskatt; given Stockholms slott den 28 januari 1972.

Kungl. Maj:t vill härmed, under åberopande av bilagda utdrag av statsrådsprotokollet över finansärenden, föreslå riksdagen att bifalla det förslag om vars avlåtande till riksdagen föredragande departementschefen hemställt.

GUSTAF ADOLF

G. E. STRÄNG

Propositionens huvudsakliga innehåll

I propositionen föreslås att Kungl. Maj:t, när synnerliga skäl föreligger, skall kunna medge att det 20-procentiga särskilda investeringsavdraget skall få åtnjutas vid anskaffning av även sådana inventarier som beställs under år 1971 eller 1972 men inte kan levereras före utgången av år 1973 resp. år 1974.

Vidare föreslås i propositionen en begränsning av rätten för fysiska personer att vid den statliga inkomsttaxeringen göra investeringsavdrag med högre belopp än som svarar mot inkomsten av den verksamhet, i vilken inventaricanskaffningen gjorts. I den mån avdraget inte kunnat till fullo utnyttjas, får resterande del dras av vid den statliga inkomsttaxeringen för något av de sex närmast följande åren.

Slutligen föreslås att talan inte skall få föras mot riksskatteverkets beslut i fråga som avser rätt till investeringsavdrag vid anskaffning av begagnade inventarier.

Förslag till

Förordning om ändring i förordningen (1971: 50) om särskilt investeringsavdrag vid taxering till statlig inkomstskatt

Härigenom förordnas, att 1, 3 och 5 §§ förordningen (1971: 50) om särskilt investeringsavdrag vid taxering till statlig inkomstskatt¹ skall ha nedan angivna lydelse.

*Nuvarande lydelse**Föreslagen lydelse*

1 §

Fysisk eller juridisk person, som driver rörelse, jordbruk eller skogsbruk och som under år 1971 eller 1972 anskaffar maskiner eller andra döda inventarier avsedda för stadigvarande bruk i verksamheten, får vid taxering till statlig inkomstskatt åtnjuta särskilt investeringsavdrag vid inkomstberäkningen för den förvärvskälla vari verksamheten ingår.

Avdraget göres vid taxering till statlig inkomstskatt för det beskattningsår, under vilket anskaffningen sker, eller, i fråga om anskaffning under sådan del av år 1971 som är att hänföra till beskattningsår för vilket taxering i första instans skett samma år, vid 1972 års taxering.

Fysisk person får dock åtnjuta avdrag vid taxeringen högst med belopp som svarar mot skillnaden mellan bruttointäkten och övriga avdrag i förvärvskällan. Vad som ej sålunda kunnat utnyttjas får han vid senare taxering till statlig inkomstskatt tillgodoföra sig genom avdrag i förvärvskällan, dock senast under det beskattningsår för vilket taxering sker sjuätte kalenderåret efter det då anskaffningen skedde. Resterande investeringsavdrag får därvid, sedan övriga avdrag i förvärvskällan åtnjutits, icke överstiga återstående bruttointäkt.

3 §

Särskilt investeringsavdrag utgör tjugo procent av anskaffningskostnaden. Träffas skriftligt avtal om förvärvet under 1971 eller 1972 för leverans efter det år, under vilket avtalet träffats, utgör dock avdraget tjugo procent av det avtalade priset.

Särskilt investeringsavdrag åtnjutes icke för följande inventarier, nämligen

- inventarier med en beräknad varaktighetstid av högst tre år,
- begagnade inventarier,
- personbilar, som avses i vägtrafikförordningen (1951: 648) och som icke användes i yrkesmässig trafik eller uthyrningsrörelse,

¹ Förordningen omtryckt 1971:923.

Utdrag av protokollet över finansärenden, hållet inför Hans Maj:st Konungen i statsrådet på Stockholms slott den 28 januari 1972.

Närvarande: ministern för utrikes ärendena WICKMAN, statsråden STRÄNG, ANDERSSON, JOHANSSON, HOLMQVIST, ASPLING, GEIJER, MYRDAL, ODHNOFF, MOBERG, LÖFBERG, LIDBOM, CARLSSON, FELDT.

Chefen för finansdepartementet, statsrådet Sträng, anmäler efter gemensam beredning med statsrådets övriga ledamöter fråga om *rätt till särskilt investeringsavdrag i vissa fall för inventarier som levereras efter utgången av år 1973 resp. år 1974 m. m.* och anför.

Genom beslut av 1971 års vårriksdag infördes bestämmelser om ett 10-procentigt särskilt investeringsavdrag vid taxering till statlig inkomstskatt för maskiner och andra inventarier som anskaffas under år 1971 (prop. 1971: 11, SkU 1971: 7, rskr 1971: 27, SFS 1971: 50).

Syftet med skattelättnaden var att stimulera företagen att öka sina investeringar i maskiner och inventarier utöver vad som eljest skulle bli fallet. Tillämpningsområdet för investeringsavdraget omfattade samtliga rörelsedrivande företag samt jordbruks- och skogsbruksföretag. Bestämmelserna kom i enlighet härmed att gälla investeringar i nya maskiner och andra döda inventarier avsedda för stadigvarande bruk i rörelse, jordbruk eller skogsbruk. Som förutsättning för rätt till avdrag gällde att inventarierna anskaffades under år 1971 eller beställdes under år 1971 för leverans efter årets utgång, dock senast före utgången av år 1973.

I prop. 1971: 140 (bil. 5) föreslogs som ett led i en rad olika konjunkturstimulerande åtgärder en höjning av det särskilda investeringsavdraget från 10 % till 20 % för maskinanskaffningar under år 1971. Samtidigt föreslogs att ett motsvarande 20-procentigt investeringsavdrag skulle medges även för inventaricanskaffningar under år 1972. Förslaget i denna del innebar att avdrag skall medges, om anskaffning av inventarier sker under år 1972 eller, i fråga om beställningar, om leverans sker före utgången av år 1974.

Vid behandlingen av prop. 1971: 140 under höstriksdagen tog skatteutskottet i yttrande till finansutskottet upp en fråga om investeringsavdrag för begagnade inventarier (SkU 1971: 2 y s. 3). I anledning av en till skatteutskottet ingiven skrivelse från ett svenskt industriföretag framhöll utskottet att avsikten med det särskilda investeringsavdraget i första hand var att stimulera investeringar som medförde en förbättring och

utbyggnad av produktionsapparaten inom näringslivet. Stimulansen hade därför inriktats på anskaffning av nya maskiner och inventarier. Som närmare framgick av skrivelsen förelåg emellertid enligt skatteutskottet fall, där det kan vara berättigat att medge investeringsavdrag även vid anskaffning av obetydligt begagnade maskiner. Som förutsättning borde dock gälla att investeringen medförde en förbättring eller utökning av produktionen. Skatteutskottet förordade att riksskatteverket, när särskilda skäl föreligger, skall kunna medge rätt till särskilt investeringsavdrag även vid anskaffning av begagnade inventarier. På hemställan av finansutskottet antog riksdagen de i prop. 1971: 140 föreslagna ändrade bestämmelserna om särskilt investeringsavdrag med det av skatteutskottet förordade tillägget angående viss dispensrätt för riksskatteverket (FiU 1971: 47, rskr 1971: 293, SFS 1971: 923). I anslutning härtill kan nämnas att riksskatteverket utfärdat anvisning om investeringsavdrag för vissa traktorer som varit uthyrda för militärt bruk.

I en till finansdepartementet ingiven skrivelse har *Sveriges redareförening* anfört bl. a. följande. På grund av de speciella förhållandena inom rederinäringsgrenen kommer denna näringsgren att inte annat än i undantagsfall kunna utnyttja rätten till särskilt investeringsavdrag. De svenska varven — som svarar för ca 80 % av de svenska rederiernas beställningar — kan nämligen inte teckna nya fartygskontrakt för leverans förrän tidigast under senare delen av år 1974. För att rederinäringsgrenen skall få samma skattelättnader som det övriga näringslivet bör rederier tillförsäkras rätt till investeringsavdrag för fartyg som anskaffas under år 1971 oavsett leveranstiden eller i varje fall för leverans före utgången av år 1975. På grund av den ogynnsamma utvecklingen på fraktmarknaderna för fartyg under år 1971 har rederierna under senaste tiden varit mycket återhållsamma med tecknande av nybyggnadskontrakt. Orderingången till de svenska varven under år 1971 har därför varit obetydlig, varför åtgärder som stimulerar rederierna till nya fartygsbeställningar är önskvärda även för varvsindustrin. En förlängning av kontraktstiden för fartygsbeställningar skulle stimulera investeringsviljan inom en näringsgren som är av stor betydelse för balansen i utrikeshandeln och även tillföra den ur sysselsättningssynpunkt viktiga varvsindustrin nya arbetstillfällen. Redareföreningen hemställer därför, att fysisk eller juridisk person, som driver rederirörelse, får åtnjuta investeringsavdrag för fartyg, som beställs under år 1971 oavsett leveranstidens längd eller i vart fall om leverans sker före utgången av år 1975.

Med anledning av redareföreningens skrivelse vill jag till en början erinra om de temporärt gällande bestämmelser om rätt till avdrag vid inkomsttaxeringen för avskrivning på fartygskontrakt som tillkom år 1966 (prop. 1966: 88, BeU 1966: 37, rskr 1966: 225, SFS 1966: 172). Avdrag för avskrivning på det ej fullgjorda köpekontraktet får åtnjutas

med högst 30 % av det avtalade priset. Som förutsättning för avdrag gäller att skriftligt avtal slutits om leverans av fartyg om minst 20 registerton samt att fartyget är avsett för stadigvarande bruk i rederirörelse eller yrkesmässigt fiske. Lagstiftningen, som initierades av en framställning från Sveriges redareförening, motiverades främst av utvecklingen inom sjöfarten mot allt större och mer kapitalkrävande fartyg samt de subventioner och lättnader som beviljades rederinäringen i många länder. Som jag nyss antytt är bestämmelserna tidsbegränsade och gäller t. o. m. taxeringen år 1974. Om bestämmelserna bör gälla även därefter får bedömas med hänsyn till utvecklingen inom sjöfartsnäringen. Detsamma gäller de tilläggsbestämmelser som infördes år 1969, varigenom luftfartsföretag fr. o. m. 1969 års taxering fått samma möjlighet som rederiföretag till avdrag för avskrivning på ej fullgjorda köpekontrakt avseende luftfartyg (prop. 1969: 130, BeU 1969: 62, rskr 1969: 332, SFS 1969: 631). Rätten till kontraktsavskrivning på fartyg och luftfartyg innebär att den första tidens avskrivning på det levererade fartyget tidigareläggs. Dessa inventarier får således vid taxeringen avskrivas något snabbare än andra maskiner och inventarier.

Som jag tidigare framhållit är syftet med det 20-procentiga särskilda investeringsavdraget att stimulera företagen till ökade investeringar i maskiner och inventarier under åren 1971 och 1972. Avdragsrätt föreligger även för inventarier som beställts under åren 1971 och 1972 för leverans senast vid utgången av år 1973 resp. år 1974. Den tidsbegränsning som sålunda gäller i fråga om leveransbeställningar får anses följa av lagstiftningens syfte att påverka näringslivets investeringsaktivitet i rådande konjunkturläge. Emellertid kan det, som framgår av redareföreningens skrivelse i någon bransch förekomma investeringar av sådan storleksordning att, om beställning görs under åren 1971 eller 1972, inventarierna inte kan levereras före utgången av resp. tidsfrister. Enligt min mening kan sådana investeringar ändå ha en stimulanseffekt, som är önskvärd. I vad mån en mera långsiktig investering kan beräknas ge en sådan effekt, kräver emellertid en bedömning från fall till fall. Jag förordar således att Kungl. Maj:t, när synnerliga skäl föreligger, får medge en rätt till särskilt investeringsavdrag för sådana inventarier, som beställts under år 1971 eller beställs år 1972 även om leveransen beräknas ske efter de föreskrivna tidsfristerna. Synnerliga skäl, som kan motivera en rätt till särskilt investeringsavdrag, får i första hand anses föreligga om investeringen är av betydande storleksordning och kan beräknas åstadkomma väsentlig stimulanseffekt.

Jag vill i detta sammanhang också ta upp en fråga som rör inkomstberäkningen för den förvärvskälla, vari särskilt investeringsavdrag åtnjuts. Om underskott uppkommer vid inkomstberäkningen för statlig inkomstskatt, torde underskottet även till den del det avser särskilt in-

vesteringsavdrag, få dras av från sammanlagda beloppet av inkomsterna från övriga förvärvskällor enligt bestämmelserna i 4 § förordningen (1947: 576) om statlig inkomstskatt. Överstiger underskottet i förvärvskällan och vissa övriga allmänna avdrag inkomsterna av de andra förvärvskällorna, torde avdrag för förlusten kunna åtnjutas under de därpå följande sex taxeringsåren enligt bestämmelserna i förordningen (1960: 63) om rätt till förlustutjämning vid taxering för inkomst.

Enligt vad jag inhämtat från företagsskatteberedningen, som enligt sina direktiv har att göra en översyn av företagsbeskattningen, har beredningen i sitt arbete haft anledning att särskilt uppmärksamma en del verkningar av gällande bestämmelser om avskrivning på fartygskontrakt, som ej torde ha avsetts vid lagstiftningens tillkomst. Gällande avskrivningsregler för inventarier m. m. samt de särskilda kontraktsavskrivningsreglerna, som gäller för rederirörelse i allmänhet och således även delägare i partrederi, har på senare tid kommit att i ökad omfattning utnyttjas av skattskyldiga, ofta utan egentlig anknytning till rederinäringen, i syfte att uppnå förmåner vid beskattningen. För allmänheten har på senaste tiden också presenterats erbjudanden om andelar i kommanditbolag, som avser att driva flygcharterverksamhet med egna plan. Delägarna har förespeglats stora skattemässiga fördelar och konstruktionen har beskrivits som snarlik partrederierna. Genom att utnyttja avskrivningsreglerna kan stora underskott komma att redovisas, som delägare i partrederi och kommanditbolag får dra av vid taxeringen. Dessa underskott kan alltså kvittas mot inkomster av tjänst, kapital e. d. Företagsskatteberedningen avser att behandla dessa frågor med förtur.

Som jag tidigare framhållit har det särskilda investeringsavdraget haft till syfte att stimulera företagen till ökade investeringar. Enligt min mening bör därför inte investeringsavdraget kunna utnyttjas så att fysiska personer kan avräkna detta mot inkomster i förvärvskällorna tjänst, annan fastighet, kapital eller tillfällig förvärvsverksamhet. Avdraget är avsett att åtnjutas i den förvärvskälla där investeringen görs och bör inte kunna användas att nedbringa annan inkomst så att effekten av progressiviteten i beskattningen minskas. Med hänsyn härtill bör investeringsavdrag medges fysisk person vid inkomstberäkningen med högst det belopp som svarar mot skillnaden mellan bruttointäkten och övriga avdrag i förvärvskällan. Kan den skattskyldige i enlighet härmed inte till fullo utnyttja avdraget vid taxeringen bör han vara berättigad dra av återstoden från inkomst av förvärvskällan under de sex närmast följande taxeringsåren, dvs. under samma period som gäller för förlustutjämning i allmänhet. Jag föreslår således ett tillägg till bestämmelserna i 1 § förordningen (1971: 50) om särskilt investeringsavdrag vid taxering till statlig inkomstskatt i enlighet med vad jag nu anfört.

Slutligen vill jag ta upp en fråga, som rör den av riksdagen införda

bestämmelsen om möjlighet för riksskatteverket att medge investeringsavdrag även vid anskaffning av begagnade inventarier om särskilda skäl föreligger. Riksskatteverket har i några andra sammanhang fått möjlighet att dispensera från gällande bestämmelser i skatteförfattningar. Verkets beslut i sådana ärenden får regelmässigt inte överklagas. Jag anser att talan inte heller bör få föras mot riksskatteverkets beslut i fråga om begagnade inventarier. En regel härom bör lämpligen tas in i 3 § förordningen om särskilt investeringsavdrag.

De av mig föreslagna ändringarna i bestämmelserna om särskilt investeringsavdrag bör träda i kraft snarast möjligt. Den nya bestämmelsen om investeringsavdrag vid inkomstberäkning för fysisk person bör enligt min mening tillämpas första gången vid 1972 års taxering. När det gäller dispensansökningar om begagnade inventarier innebär förslaget att talan inte får föras mot riksskatteverkets efter ikraftträdandet meddelade beslut, oavsett när ansökningen inkommit till verket.

Hemställan

Under återopande av det anförda hemställer jag att Kungl. Maj:t föreslår riksdagen

att antaga inom finansdepartementet upprättat förslag till *förordning om ändring i förordningen (1971: 50) om särskilt investeringsavdrag vid taxering till statlig inkomstskatt.*

Med bifall till vad föredraganden sålunda med instämmande av statsrådets övriga ledamöter hemställt förordnar Hans Maj:t Konungen att till riksdagen skall avlåtas proposition av den lydelse bilaga till detta protokoll utvisar.

Ur protokollet:

Britta Gyllensten

